

Michoacán, Mexiko – Miljö

(också publicerad på <http://www.ponsforenar.se>)

Avfallshantering och biogas

Uppdraget för Västra Götalands miljösekretariat som tolk under ett besök i Mexiko startade den 5 november och varade i 12 dagar. Det blev en händelserik och arbetsfylld erfarenhet med början i delstaten Michoacán. Delegationen var väl sammansatt för de intresseområden som tidigare identifierats som speciellt viktiga för den mexikanska parten i ett kommande samarbete med svenska aktörer. Personligen var jag mycket glad över att delegationen denna gång innefattade tre kvinnor! Det var första gången under tio års tid som en expertgrupp jag ingått i hade så många kvinnliga representanter.

Vi började på avfallsdeponin i Morelia bara för att konstatera att här hade man kommit långt i arbetet med avfallshantering. Sopsortering i Michoacán's huvudstad genererar arbete från uppsamlingsmoment till slutfas och den stora frågan gäller nu mest hur man bäst ska kunna ta tillvara det organiska avfallet. Kan det bli biogas och kompost? Hur gör man och hur kan det organiska separeras från det andra avfallet? Tolkningen mellan de bägge språken gick som smort, både uppe på avfallsberget – deponin – och i det lilla mötesrummet som inretts på området. Otroligt att avfall kan vara ett sådant engagerande ämne! Vi fick också en lärarik tur i Morelias äldsta saluhall La Independencia genom att följa avfallsströmmarna från försäljningsstånd till soprum. Det är bara att konstatera: alla samhällen organiserar sig allt efter möjligheter och utmaningarnas eviga och allt snabbare förändringsprocess.

Vatten

Programpunkterna under vårt besök innefattade också vattenfrågan och vi gjorde en utflykt till Pátzcuaro-sjön som lider av stor påverkan från de närliggande samhällena. Vi fick ta del av delstatens program för att återställa sjösystemet vilket skulle kunna ha varit fokuserat enbart vid det ekologiska systemet, men som visade sig vara lika mycket socialt inriktat. Vattnet som förutsättning för allt liv blir tydlig i samhällena som lever av lantbruk vid sjöstränder och fiske. I Pátzcuaro är dessa näringar dessutom kopplade till de djupt rotade religiösa och kulturella traditionerna. Här går det inte att enbart arbeta med biologer för att återställa bra vattenkvalitet i sjön, utan för att förstå helheten bör även antropologer, limnologer, agronomer och kanske allra viktigast, människorna som lever av och vid detta vattensystem delta. 'Initiativet Pátzcuaro-sjön' som vi fick höra om var ett spännande och komplext projekt som säkert många skulle kunna lära sig mycket av. Underbart att se hur det humanekologiska perspektivet börjar respekteras allt mer vid problemanalys och lösningsförslag.

San Lorenzo är en liten by med invånare som huvudsakligen tillhör Purépecha-folket, en av Mexikos många ursprungsbefolkningar. I samhällets kamp för modernisering ingår anläggningen av avloppssystem och reningsverk för att rädda den förorenade floden Cupatitzio som efter San Lorenzo rinner genom staden Uruapan. Vi fick vandra genom blomprydd ängar utmed en nygrävd avloppsränna tillsammans med tjänstemän, väg- och vattenexperter och en patrullerande polisgrupp för att se var de stora reningsdammarna skulle byggas – om man bara haft pengarna. Här fanns en suddig problematik av intressekonflikter mellan Mexikos tre regeringsnivåer, dvs den federala, den delstatliga och den kommunala. Hur som helst hade pengarna tagit slut under arbetets gång och anläggningen var nu mer eller mindre stoppad. Vad som skulle varit bäst för San Lorenzos befolkning kom inte riktigt fram under besöket, men däremot stod det klart att staden Uruapan som ligger nedströms ville göra floden till en turistattraktion och det skulle kräva rent vatten. Besöket gav upphov till fler frågor än svar, men när vi följande vecka besökte delstaten Querétaro och en av deras eko-byar började en del klarna runt det vi sett i San Lorenzo. Det kommer att få sin egen beskrivning längre fram.

Skog, ekohus och lite magi

Vårt sista sammanfattande besök på Morelias miljöministerium blir ett effektivt arbetsmöte och gemensamt gick vi igenom, punkt för punkt, hur samarbetet skulle läggas upp. Det bestämdes att var part bildar en arbetsgrupp med likvärdig kompetens för att arbetet ska flyta på också när vår delegation väl var tillbaka i Sverige. Tolkningsspasset blev långt och terminologin precis – det gällde att inte missa poängen med det hela – inte heller för tjänstemannen som skrev protokoll så *pennan* glödde. Vi gjorde dock ett avbrott. Det var ju det speciella datumet 11.11.11. När siffrorna sammanföll i det magiska ögonblicket kl. 11.11 stod vi alla, inklusive miljöministern, ute på gården och sträckte armarna upp mot solen. Kanske skulle vi få extra energi? Här blandades magi och naturvetenskap i en kreativ cocktail att bara njuta av.

Under mötet talades det om att Michoacán en gång haft en stor skog. Idag är den betydligt mindre och glesare. Istället brer de närings- och vattenkrävande avokado-odlingarna ut sig allt mer. Avokadon är en viktig näring för Michoacán, men de negativa konsekvenserna av de stora odlingarna är tydliga. Mycket vatten går åt och användningen av kemikalier i gödningen leder till allvarliga föroreningar i luft och mark. Den biologiska mångfalden minskar. Hur skulle odlingarna bli mer miljövänliga?

Den kraftiga ökningen av bostadsbrist i städerna kräver nya hus och hur ska de bäst planeras från ett ekologiskt perspektiv? Frågorna runt vatten, inredning, avlopp och energi både för de enskilda husen och för bostadsområdena i sin helhet kan bli bra ämnen att samarbeta runt. Även handel runt kolutsläpp, ekologiskt jordbruk och beräkning av det ekologiska fotavtrycket för bostadsområdena blir inringade intresseområden. Ämnena preciseras allt mer och slutligen fanns ett färdigt arbetsprotokoll klart för underskrift.

När vi reste vidare till delstaten Querétaro och vårt nästa besök var det den 13 november och det var val i Michoacán. En guvernör från ett annat parti än det sittande partiet PRD valdes med knapp majoritet för den kommande regeringsperioden. Valdagen blev lugn, trots alla oroligheter som tidigare rapporterats från Michoacán. En seger i sig.

Ann-Marie Svensson